

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק שיפוט המשמעת במקצועות מוסדרים על פי חיקוק (הקלה באמצעי משמעת), התשס"ז-2007

ב. עיקרי החוק המוצע והצורך בו

מוצע להסמיך את נשיא המדינה להקל באמצעי משמעת של התלית רישיון או רישום, השעיה וכיוצא באלה (להלן – אמצעי משמעת של התליה), אשר הוטל לתקופה העולה על שנה על בעל מקצוע שהעיסוק בו מוסדר על-פי חיקוק מן החיקוקים המנויים בתוספת לחוק המוצע (להלן – בעל מקצוע מוסדר), בתום הליך משמעתי שהתנהל נגדו במסגרת מערכת שפיטה משמעטית המתקיימת על פי אותו חיקוק.

התיקון מוצע על רקע המצב המשפטי כפי שהוא מפורש ומיושם זה שנים ארוכות, לפיו אין סמכות החנינה וההקלה בעונש של נשיא המדינה הקבועה בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה חלה בהתייחס למי שהורשע בהליך משמעתי (ראה בהקשר זה הנחית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.4001 בנושא סמכות נשיא המדינה לחון נידונים בבתי דין משמעתיים ופסק הדין בבג"צ 957/89 צדיק נ' לשכת עורכי הדין – הועד המרכזי פ"ד מד(2) 431).

כתוצאה מכך אין קיימת כל דרך משפטית לשינוי ההחלטה על הטלת אמצעי המשמעת של התליה לתקופה העולה על שנה - החלטה אשר מונעת הלכה למעשה עיסוק במקצוע לתקופה משמעטית - יהיו הנסיבות אשר יהיו ואף שברור כי עם תום ההתליה או ההשעיה עתיד בעל המקצוע לחזור ולעסוק בעיסוקו. מצב דברים זה אינו מניח את הדעת.

זאת ועוד, לפי סעיף 20(א) לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981, מחיקת הרשעתו הפלילית של אדם בעקבות מתן חנינה על ידי הנשיא או על ידי קיצור תקופת המחיקה על ידי הנשיא מביאה גם לביטול הסנקציה המשמעטית שהוטלה עליו עקב ההרשעה בפלילים כגון בהליך משמעתי לפי סעיף 75 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

כתוצאה מכך נוצר חוסר אחידות בין הליך משמעתי הבא בהמשך להליכים פליליים, אשר הסנקציה המשמעטית בו ניתנת גם אם בעקיפין לחנינה, לבין הליך משמעתי שאינו בא בהמשך להליכים פליליים (לרוב – במקרים פחות חמורים), אשר הסנקציה המשמעטית בו אינה ניתנת לחנינה (ראה בהקשר זה פסק הדין בבג"צ 957/89 הנ"ל).

על רקע תשתית משפטית זו ובהתחשב בבעייתיות העולה ממנה כמתואר מוצע התיקון שבהצעת חוק זו ולפיו ניתן יהיה להקל באמצעי המשמעת של התליה אם הוטל על בעל מקצוע מוסדר לתקופה העולה על שנה כמוסבר לעיל.

בהתחשב בכך כי בדומה לסמכות הקיימת בהתייחס לעבריינים פליליים, המדובר הוא בסמכות שבמהותה היא סמכות של חסד, מוצע כאמור להקנות סמכות זו לנשיא המדינה, אשר יהיה רשאי להפחית את התקופה בה נאסר העיסוק ובלבד שלא תפחת משנה.

עוד מוצע כי קודם להפעלת הסמכות תעמוד לנגד עיני נשיא המדינה חוות דעת של הגוף המקצועי הנוגע בדבר.

הצעת התיקון מיוחדת לאמצעי המשמעת של התליה המונע את העיסוק לתקופה העולה על שנה, אשר עם סיומה עתיד בעל המקצוע לחזור ולעסוק בעיסוקו ואין היא משתרעת על אמצעי המשמעת של ביטול הרישיון או הרישום. זאת בהתחשב בשוני הקיים בין אמצעי משמעת אלה. שכן, התליה אין בה כדי לשלול את הכשירות לעסוק במקצוע אלא רק למנוע את העיסוק לתקופה מוגדרת בלבד ולעיתים יש בחלוף הזמן ובשינוי נסיבות שטומן הוא בחובו כדי להצדיק קיצור של תקופה זו מטעמים של חסד. לעומת זאת ביטול הרישיון או הרישום משמעו הוצאת האדם משורות המקצוע לאחר שנמצא בלתי ראוי לעסוק בו. חזרה למקצוע לאחר ביטול הרישיון או הרישום טעונה עמידה מחדש בהליכי רישוי מטעם הסמכות המקצועית הנוגעת בדבר ואין זה מתאים כי תיעשה על דרך של הקלה באמצעי משמעת.

יוזמת התיקון מוצעת ברוח חוקי היסוד במגמה לקבוע הסדר מאוזן ומידתי, בהתחשב בפגיעה הקשה שיש בענישה משמעתית המונעת עיסוק לתקופה משמעותית, אשר עולה על שנה, וכן בצורך למנוע התנהגות פסולה של בעלי מקצוע ולהגן על הציבור. בהתאם לכך מוגבלת יוזמת התיקון האמורה לסמכות הקלה בעונש ולא לחנינה המוחקת את תוצאות העבירה, וזאת על רקע הבדלים עקרוניים ומעשיים הקיימים בין הדין הפלילי לדין המשמעתי – המקצועי.

על שינויים אלו יתווסף תיקון לסעיף 20(א) לחוק המרשם הפלילי באופן שמחיקת הרשעה לא תחול על הרשעה משמעתית בכדי להסיר את חוסר האחידות הקיימת כאמור בהקשר זה.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

ראה נוסח החוק המוצע להלן, אשר במסגרתו יתוקן גם חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

בבדיקה שנערכה לקראת הכנת ההצעה נמצא כי מדובר במספר קטן של מקרים ועל כן נראה כי התיקון לא יחייב הוספת תקנים או הוצאה תקציבית של ממש.

ה. להלן נוסח החוק המוצע:

הצעת חוק שיפוט המשמעת במקצועות מוסדרים על פי חיקוק (הקלה באמצעי משמעת),

התשס"ז-2007

1. בחוק זה - הגדרות
- "אמצעי משמעת של התליה" - התלית או הפסקת רישום בפנקס בעלי המקצוע המוסדר לתקופה קצובה, התלית רשיון לעסוק לתקופה קצובה, השעייה מעיסוק לתקופה קצובה, איסור לעסוק במקצוע מוסדר לתקופה קצובה, וכיוצא באלה.
- "הליך משמעתי" - הליך משמעתי שנתקיים על פי החיקוק המסדיר; "חיקוק מסדיר" - חיקוק מן החיקוקים המפורטים בתוספת; "מקצוע מוסדר" - מקצוע שהעיסוק בו מוסדר על-פי חיקוק מסדיר;
2. (א) הוטל על בעל מקצוע מוסדר בתום הליך משמעתי אמצעי משמעת של התליה לתקופה העולה על שנה, רשאי נשיא המדינה להפחית את תקופת ההתליה ובלבד שלא תפחת משנה.
- (ב) הופעל נגד בעל מקצוע מוסדר בתום הליך משמעתי אמצעי משמעת של התליה על תנאי תבוא תקופה זו במנין תקופת ההתליה האמורה בסעיף קטן (א).
3. (א) בקשה לנשיא המדינה להפחתת תקופת ההתליה תוגש על-ידי בעל המקצוע המוסדר לאחר שפסק הדין בהליך המשמעתי הפך לסופי.
- (ב) בדונו בבקשה כאמור, תובא בפני נשיא המדינה חוות דעת מקצועית, שתיתן על ידי מי שהוסמך לכך על ידי השר הממונה על ביצוע החיקוק המסדיר שלפיו הוטל אמצעי המשמעת.
4. בסעיף 20(א) לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981¹, המלים "לרבות פסק דין בהליך משמעתי" יימחקו ובסופו יבוא: "לרבות אמצעי משמעת שהוטלו בעקבות ההרשעה".
5. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו וכן הוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות את התוספת.

הקלה באמצעי משמעת

בקשה להקלה ודיון בה

תיקון חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים

ביצוע ותקנות

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 322

תחולה והוראות מעבר
 6. (א) הוראות חוק זה יחולו גם על אמצעי משמעת של התליה שהוטל לפני תחילתו.

(ב) הוראות סעיף 20(א) לחוק המרשם הפלילי, התשמ"א-1981, כנוסחו בסעיף 4 לחוק זה, יחולו לגבי הרשעה שנמחקה מיום תחילתו של חוק זה.

התוספת

(סעיף 1)

1. חוק רואי חשבון, התשט"ו – 1955
2. חוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ט – 1959
3. חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א – 1961
4. חוק הפטנטים, התשכ"ז – 1967
5. חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב – 1972
6. חוק הספנות (ימאים), התשל"ג – 1973
7. חוק הנוטריונים, התשל"ו-1976
8. פקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז – 1976
9. חוק הפסיכולוגים, התשל"ז – 1977
10. פקודת רופאי השיניים, (נוסח חדש) התשל"ט – 1979
11. פקודת הרוקחים (נוסח חדש), התשמ"א – 1981
12. חוק השימוש בהיפנוזה, התשמ"ד – 1984
13. חוק העיסוק באופטומטריה, התשנ"א – 1991
14. חוק הרופאים הווטרינרים, התשנ"א – 1991
15. חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה – 1995
16. חוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו – 1996
17. חוק שמאי מקרקעין, התשס"א – 2001
18. חוק הסדרת העיסוק בייצוג על ידי יועצי מס, התשס"ה-2005
19. תקנות הטוענים השרעיים, התשכ"ג-1963
20. תקנות רופאי שיניים (שינניות), התשל"ח-1978
21. תקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981
22. תקנות בריאות העם (עוסקים בסיעוד בבתי חולים), התשמ"א-1981
23. תקנות רופאי השיניים (הגדרת תחום עבודתם של טכנאי השיניים והסדרתה), התשמ"ו-1986
24. תקנות הטוענים הרבניים, התשס"א-2001